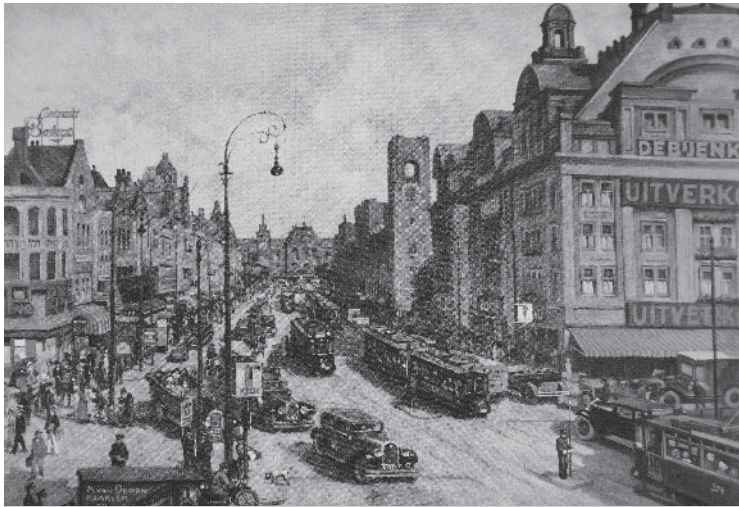

4 3

Theorie en lastige woorden les 3 – blad 1

Doel: Om te lezen

Het Damrak in Amsterdam (schilderij uit 1930).

Een vrolijke tijd

Na de Eerste Wereldoorlog brak er een vrolijke tijd aan waarin veel Nederlanders genoeg geld verdienden om van te leven. In die tijd ging het centrum van hun steden er ook anders uitzien. Er kwam meer verkeer en de nieuwe grote warenhuizen, zoals de Bijenkorf, maakten veel reclame. In deze warenhuizen kon je verschillende producten kopen, zoals kleding en boeken. Veel mensen gingen voor hun plezier met de trein, tram of op de fiets naar de stad om te winkelen. En wie wilde, kon daarna een bezoek brengen aan één van de nieuwe bioscopen, cafés en dancings, waar jazzmuziek gespeeld werd.

de dancing

Plek waar je kunt dansen.

de jazzmuziek

Muziekstijl uit Amerika waarbij de muzikanten vaak muziek maken zonder er van tevoren over nagedacht te hebben.

De crisistijd

In 1929 kwam er een einde aan de vrolijke tijd. Het ging slecht met bedrijven over de hele wereld en er brak een **crisis** uit. Bedrijven gingen steeds minder produceren, waardoor veel mensen werkloos raakten en arm werden. Werklozen konden geld van de regering krijgen. Dat was net genoeg om de huur van te betalen en eten te kopen. Werklozen kregen het geld niet zomaar: iedere dag moesten ze een

stempel halen bij het stempelkantoor. Om te voorkomen dat de werklozen stiekem gingen werken, was het stempelkantoor iedere dag op een andere tijd open. Ondertussen bedacht de regering projecten waar veel werklozen aan konden werken, zoals de aanleg van de Afsluitdijk en het Kralingse Bos in Rotterdam. De crisistijd duurde tot aan de Tweede Wereldoorlog.

Lange rijen werklozen voor het stempellokaal (foto uit 1933).

de crisis

Als het slecht gaat met productie en werk.

Theorie en lastige woorden les 3 – blad 2

Doel: Om te lezen

Anti-democratische NSB-poster (1935).

Voor of tegen democratie

Vanaf 1919 was Nederland een democratie met algemeen kiesrecht. Er waren **politieke partijen** met vertegenwoordigers in het parlement die verschillende meningen hadden over het bestuur. De partijen moesten samenwerken, maar dat was soms lastig. Zo was het ook in Duitsland en andere landen. In de crisistijd ontstonden in veel landen partijen die tegen de democratie waren. Ze vonden dat een volk niet verdeeld

moest zijn, maar een eenheid. Deze partijen geloofden dat de problemen beter konden worden opgelost met één partij die alle macht had. In Duitsland werd de partij van Adolf Hitler erg groot. In 1933 kwam Hitler alleen aan de macht, waardoor Duitsland geen democratie meer was. Als dictator besliste Hitler alles zelf. In Nederland ontstond ook een partij tegen democratie: de NSB, maar deze bleef klein.

de politieke partij

Groep mensen [organisatie] die vertegenwoordigers wil hebben in het parlement.

verdeeld zijn

Als mensen het niet met elkaar eens zijn.

Duitsland voor de Duitsers

'Lang leve Duitsland' staat op de poster hiernaast. Hitler wilde van Duitsland het machtigste land van Europa maken, waarin alle Duitsers samen zouden leven, ook de Duitse inwoners van gebieden die Duitsland na de Eerste Wereldoorlog moest afstaan. Hitler maakte plannen om die gebieden terug te krijgen. Van de afspraken die Duitsland na de oorlog met de geallieerden had gemaakt, trok hij zich niks aan.

Met zijn aanhangers, de **nazi's**, verspreidde Hitler via posters, kranten, radio en films zijn ideeën over de grootheid van het Duitse volk. Door deze **propaganda** werden veel Duitsers erg nationalistisch en kregen ze een hekel aan buitenlanders en joden. Ondertussen bereidde Hitler het Duitse volk voor op een nieuwe oorlog. In 1939 was het zover: Hitler viel Polen binnen en de Tweede Wereldoorlog brak uit.

Hitler op een poster van de nazi's uit 1938.

de nazi

(Spreek uit: naatsie) Aanhanger van Hitler.

de propaganda

Reclame maken voor ideeën.